

CLAUDIA MOTEA

**SHALOM,
ISRAEL!**

„Opusul iubirii nu este ura, ci indiferența.”

ELIE WIESEL

CUPRINS

PREFAȚĂ de Dr. Aurel Vainer, Președintele Federației Comunităților Evreiești din România	5
De ce SHALOM, ISRAEL?! de Valer Plugaru, Președintele Comunității Evreiești din Brașov	9
SHALOM, ISRAEL! de Claudia Motea,	13
SHALOM, ISRAEL!, sau vina imaginară de Carmen Emanuela Popa, Drd. Arte Vizuale	29
DESPRE UMANITATE DUPĂ HOLOCAUST Acum, la mai bine de 75 de Ani	35
CINE ESTE CLAUDIA MOTEA?	75
POSTFAȚĂ de Alexandru Florian, Director General Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel”	87
La un drum lung și bun cu voi, oameni și... SHALOM, ISRAEL!	91
ÎN LOC DE ÎNCHEIERE de Virgil Oniță, General Manager Grupul de Firme Libris	95

Poeme SHALOM, ISRAEL!

Mi se făcuse Dor	101
Aseară am stat de vorbă Din nou	103
Și atunci	105
În pădurea Vulturi	106
Gata	109
M-am baricadat	111
Vers	113
Zori	114
Există un zbor	115
Acolo	117
Se spune că pe cer	119
Mă doare Viața, mamă!!!	120
LICHT! MER LICHT!	121
Eu vreau	123
De la sinagogă	124
Uneori	126
Ce vrei	128
Te cuprind	129
Ieri	130
Silabe	131
Curge sângele	132
Mă gândesc	133
Am privit	135
Mergeam	137
Pogrom Holocaust	139
Maria Șofa	142
În pădure	145

Ca un ultim control.....	146
Clepsidră răsturnată.....	147
Domnule!	148
Opusul iubirii	149
Din nou	151
În dreptatea Pământului	152
De data asta	154
Iartă-mă Doamne.....	156
Vin călare.....	158
Sârma ghimpată	160
Ghetou	161
Închide ochii.....	162
La Tribuna Ad-hoc	163
Vino.....	165

PREFAȚĂ

Cred că argumentul cel mai convingător al mesajului artistic izvorât din acest act de trăire și de creație intens este o formulă prezentă (și) într-un cântec ebraic, „Am Yisrael Chai”, adică *Poporul lui Israel trăiește!*

Când scriu acest *Cuvânt Introductiv* o am în față pe această minunată autoare, pe cât de harnică, pe atât de bogată în performanță. Acum îmi vine în minte celebra zicere despre Voievodul Ștefan cel Mare – *mic în stat, dar mare în fapt!* Acestea nu sunt vorbe goale, ci, parcurgând prezentarea ca artist și creator de artă și de cultură a doamnei Claudia Motea, nu pot să spun decât că se înscrie, cât se poate de minunat, în zicerea de mai sus.

Este impresionant CV-ul acestei artiste; un adevărat creator plurivalent de artă, dar, în același timp, un interpret valoros pe măsură. Gândurile mele mă duc (și) la apariția aproape meteorică a doamnei Motea în spectacolul de teatru după piesa „Accidentul”, a marelui om de cultură și de artă român-evreu, scriitorul Mihail Sebastian, un chip uman dispărut în urma unui accident de tramvai. Ei bine, actrița

Claudia Motea n-a putut decât să rămână, pentru totdeauna, în memoria mea cu prestația sa artistică din rolul *Norei*.

V-am relatat acest episod în considerațiunea faptului că s-a întâmplat în timpul *Festivalului Internațional „Mihail Sebastian”*, Brăila, ediția a V-a, 2018. Sigur, de atunci și până acum am avut posibilitatea de a afla și mai multe informații despre activitatea prodigioasă a Claudiei Motea, care este rând pe rând, sau în același timp, scriitoare, actriță sau artistă dramatică și, mai ales, o mare colportoare de idei și sentimente. În cazul de față, cu această nouă intrare pe arena teatrului, Claudia Motea aduce spectatorilor, animați de idei umaniste și de credință în Dumnezeu, o piesă de teatru, sau mai bine zis un *one woman show*, care abordează o tematică foarte omenească: întâlnirea, pentru o clipă de viață, dintre un evreu mozaic și o tânără creștină. Între ei doi se întâmplă acel „coup de foudre” și se naște o relație de iubire foarte frumoasă, în care schimbul de cunoștințe și idei între cele două personaje este de mare interes. În povestea **SHALOM, ISRAEL!** se parcurg pagini din istoria multimilenarului Popor ISRAEL, cu trăirile și miracolele sale.

Să luăm aminte că personajele piesei, interpretată magistral de Claudia Motea, sunt ființe vii, cu multe trăiri și experiențe de viață; și chiar dacă pe scenă sunt transpuse și pagini de mare tragedie umană, suferită de cei care fără vina lor s-au născut evrei și au fost supuși măsurilor crunte ale Holocaustului, mesajul artistic este unul optimist.

Cred sincer că acest act de creație scriitoricească și artistică, datorat artistei Claudia Motea, este de natură să îmbogățească mintea și sufletul celor care îl vor citi și viziona. Este de remarcat și faptul că însăși autoarea va da

viață acestui spectacol, sprijinit în fond pe tema iubirii, a iubirii între oameni ale căror diferențe etnice sau religioase se înclină în fața bucuriei de a trăi cu adevărat clipe de mare intensitate umană.

În lumea contemporană adeseori *binele* se confruntă cu *răul*, iar memoria personajelor din această bijuterie artistică, **SHALOM, ISRAEL!**, constă în aduceri aminte, pe care, deși sunt dureroase, până la urmă specia umană reușește să le depășească.

Doresc la modul cel mai sincer mult succes autoarei, interpretei și piesei sale, **SHALOM, ISRAEL!**, pe care îmi exprim speranța că o veți citi și viziona într-un climat de bunăvoință și încredere interumană.

Dr. Aurel Vainer,

Președintele Federației Comunităților

Evreiești din România

Agarici, să se așeze în mijloc și să strige: Oameni, din nou se face o nedreptate? Primul care trebuie să planteze bradul în această curte este acest supraviețuitor!... Pofțiți, domnule Iancu Zuckerman... Aveți lopata, pentru a fi primul care pune pământul... Să respectăm istoria, să respectăm trecutul, să respectăm viața, să ne respectăm, oameni buni! Lehaim, Israel! (cântec, imnul național – Hatikva)

SCENA 6

Măi, voi chiar n-auziți? Haideți, haideți odată!... Să mergem la Chestură!... Ni se dă fiecăruia un bilet de liberă trecere... Haideți! E bine... cât mai mulți să fim! E un bilet mic pe care se pune o ștampilă și scrie Liber! Nu mai vreți libertate?! Da, chiar așa spun... Cu mic, cu mare... să mergem la Chestură! Să venim cu toții... Bărbați, copii, femei, oameni bătrâni! Leonard, lasă joaca! Și ce dacă ești în pantaloni scurți... Doar ești considerat, și tu, bărbat! Mama lui de război sfânt! Li-ber-ta-te! Li-ber-ta-te!... Cum? Să ținem mâinile sus? Dar n-am făcut nimic... Tată, de ce taci? Noi nu suntem infractori! De ce să mergem cu mâinile sus? Auzi, mamă? Cum? Cu mâinile sus, așa implorăm pe Dumnezeu să ne ajute?!... Nu, eu nu pot să merg pe aici! Asta nu e apă! E sânge! Ce baltă de sânge! Bordurile sunt pline de sânge! De ce se mătură asfaltul? Atâția oameni căzuți!... Atenție, să nu călcăm pe ei!... Asta nu e eșarfa verde a doamnei învățătoare?! Uite-o acolo, căzută! Ochelarii! I s-au spart ochelarii!... Doamne, câtă lume în curtea Chesturii! Mii și mii de oameni! Oare sunt peste 10.000? Au, mă doare

mâna, mamă! Nu mă strânge așa tare! Da, stau cuminte, lipită de tine... De frică, mâna mi-e ca un melc codobelec de lipicioasă! Nu pot să răsufliu! Mă sufoc! Uite că intră și bunicul! Ce frumos scăunel din mâini au făcut verișoarele, Rifca și Miriam... să-l aducă aici! De ce dau în el? De ce îl lovesc cu puștile? Îl doare! Buniculeeee! Nu, nu se poate! A căzut! Nu mai mișcă deloc?... E mort? Mamă, tu... unde pleci? Asta e mama mea! Nuuuuu! Nu mă lăsa! Mamăăă! Nu pleca!... Ajutor! Se trage de peste tot! Nu trageți! Unde să fugim? Unde să ne ascundem?!... Sunt mii de cadavre în jur! Aceștia, de aici, merg în gropile comune săpate zilele trecute... Aceștia, aruncați în gropile cu gunoi... Iar aceștia, pur și simplu, în apele Bahluiului... Simplu, sunt prea multe cadavre. Deci, acesta e biletul cu ștampila?! Liber! Nu mă mai împinge, domnule soldat, cu patul puștii! Nu vezi că ești la fel de tânăr ca și mine?! Ce vină ai tu? Dar ce vină am eu, că m-am născut evreu? Sunt evreu, nu jidan împutiț! Unde vreți să ne duceți cu trenul? În gară... Comanda!... Nu auziți? Culcați! Nu mișcați! Nu mișcăm... Suntem de piatră, nemișcați, dar în suflet e încă multă viață! Călcați peste ei! Nu sunt decât jidani! Primul vagon să se umple cu 40... Nu se poate să mergem înăuntru!... Țsta e un tren de vite... în special, e pentru cai! În mod normal, nu se transportă mai mult de patru cai! Nu suntem animale, domnule! Alo! Alo! Nu merg așa gol!, zbiară din rărunchi impiegatul, fluturându-și șapca roșie... Nu plec, dacă trenul nu e umplut la capacitate maximă! Aduceți încă 40!... Și încă 40! Sincer, nu știu a câta persoană sunt... Urc în vagon... 137! Gata! Închideți ușile! Stați! Pe acolo mai intră aer! Mai bateți un oblon! Căldură mare, mon cher! Nu e glumă! Temperatura e îngrozitoare!

Au pus un strat gros de bălegar și pe deasupra var nestins! Călcăm pe el... Unde mergem? După prima oră, primul mort. După câteva ore, oamenii își pierd mințile... Încep să urineze, să se dezbrace complet... Urinează pe cămașă, storc cămașa în gură, se șterg pe față... Stăm ca sardelele... Nu mai rezist! Sunt istovită! Fără somn! Fără mâncare! Doamne, ajută-mă! Nu mai rezist! Dacă mă las jos, nu mai am nicio putere să mă ridic!... Mă condamn singură la moarte. Mă înghite bălegarul! Moartea, în felul ăsta, e generoasă, că ne face spațiu... Câți mai suntem în picioare? 30!... Luăm cadavrele, le punem așa frumos unul peste altul în jurul vagonului și ne așezăm pe ele... De la Iași la Podu Iloaiei nu e mai mult de o juma' de oră... Ce vorbești, domnule?!... Trenul a mers mai mult de zece ore sub văpaia toridă a soarelui!... Încet, încet, oamenii încep să se împuțineze... 30... 20... Am intrat în vagon 137 și am ieșit 8!

Primul tren cu mii de evrei înghesuiți în 33 de vagoane a plecat pe traseul Iași-Târgu Frumos! Evacuații au suportat calvarul unui drum în zig-zag... Întâi spre Pașcani, apoi spre Lespezi, înapoi la Pașcani, Roman, apoi tot spre Pașcani, spre Târgu Frumos, unde au ajuns către seară. Aici trenul a staționat 24 de ore și au fost descărcate 654 de cadavre, care au fost îngropate în două gropi comune. În dimineața zilei de 1 iulie, trenul a pornit din nou. S-a oprit la Mircești, unde s-au mai descărcat 327 de trupuri neînsuflețite... Săbăoani, 300. Roman, 55. Mărășești, 55. Inotești, 40. În data de 6 iulie 1941, trenul a oprit la Călărași cu un efectiv de 1011 oameni vii, 69 de muribunzi și 25 de cadavre...

După ce-am trecut prin ce-am trecut, ne-am făcut un pic... atei... Țipam... Dumnezeuule, unde ești? Că dacă ai

fî și în al șaptelea cer, tot ar trebui să te înduri de noi. A fost un miracol că am scăpat... Că mai sunt în viață până la vârsta asta! Unde îmi sunt părinții? Unde îmi sunt unchii și mătușile? Unde sunt prietenii mei? Unde sunt colegii mei de școală?... 500!... 500, din care eu sunt literalmente singurul supraviețuitor! Vinovații nu sunt decât zeloșii și guvernarea antonesciană. Să nu ascundem nimic, să vorbim, să spunem adevărul... Dacă noi n-o facem acum, când trebuie... în curând va începe să vorbească istoria.

Cine sunt eu? Poate că sunt acea baltă de sânge în care s-a strâns tot sângele acestei povești până când s-a format o inimă mare, mare de sânge, care apoi a împietrit... Da, aici, înăuntrul inimii, este o piatră... Azi, scot piatra asta din inimă și bat cu ea... 1,2,3... 100... 1000... 2000... 3000... de 14.000 de ori la Poarta Vieții... Zeicescu! Finklestein! Nici de la ei niciun răspuns. Așez piatra pe Groapa Comună... Cimitirul Evreiesc... Respir. Acum sunt o inimă ușoară ce fuge ca o soră de suflet la inima ultimului supraviețuitor al Pogromului... Iancu Zuckerman. În pași de dans, ca cei din filmul *Parfum de femeie*, inima supraviețuitorului îmi șoptește la ureche: Nu m-am gândit să mă răzbun, eu am iertat pe toată lumea... Doresc numai să nu se mai întâmpale așa ceva!...

SCENA 7

Cred că acolo, între acei pereți ai Muzeului, ar trebui și o pagină de Holocaust... Poze vechi, dar și imagini noi, de aur... Chiar din expoziția elevilor din Dorohoi, expusă și la Vatican cu ajutorul Federației Comunităților Evreiești.

Deci, onorat Consiliu Județean, onorată Primărie, onorat...,
onorată..., onorați oameni...

Ne naștem
pentru a muri din nou
indiferent de sânge
de culoare
de simț
Ne naștem
pentru a muri din nou
De data aceasta
știind
de acea cauză dreaptă
pe care-o lăsăm
moștenire
și noi
de la părinți
bunici
Ne naștem
ca să murim din nou
și viața se perpetuează
continuă
în lumina iubirii
de adevăr muribund
și nemuritor
cu noi
și dincolo de noi
Ne naștem
pentru a muri din nou
Dar eu strig

POSTFAȚĂ

Claudia este asemenea unui novice care vrea să deprindă tainele științei: este motivată și grăbită, în același timp, să afle cât mai multe. Ea se apropie cu emoție și luciditate de memoria Pogromului de la Iași, eveniment istoric din al Doilea Război Mondial de o amploare criminală și un tragism cum puține au mai fost în istoria României. O călătorie în iunie 2017 la Iași o propulsează în mijlocul evenimentelor de comemorare a victimelor Pogromului, aproape 13 mii de evrei uciși doar... pentru că s-au născut Evrei!

Aflată în cimitirul evreiesc din Păcurari, în timpul ceremoniei de comemorare, trăiește emoțiile care aveau să se finalizeze în acest *Monolog* al iubirii tragice. O dragoste simbolică născută pentru a compensa parcă o istorie genocidară. O dragoste ce sugerează cu transparență că după Holocaust, speranța nu moare.

Autoarea imaginează dragostea dintre un evreu și o creștină ca expresie a apropierii de Istorie și a retrăirii ei prin renașterea solidarizării. Sentimentul pe care îl

invocă aici Claudia este mai ales strigătul spre apropiere și înțelegere dintre români și evrei, a fiecăruia cu celălalt, pentru ca numai astfel crima din ură, fie ea și comandată statal, să poată fi prevenită. Pentru ca Oameni nevinovați, dar care sunt Altfel, să poată fi salvați, să poată să trăiască, să iubească...

Acolo, în cimitir, îl întâlnește pe Iancu Zuckerman, supraviețuitor al „trenului morții” Iași-Podu Iloaie, și se declanșează șocul emoțional. O emoție energizantă, care o îndeamnă spre traseul memoriei Pogromului.

Așa ajunge Claudia pe Strada „Vasile Alecsandri”, în fața clădirii fostei Chesturi. Acolo unde, la 29 iunie 1941, în curte, au fost adunați mii de evrei din Iași și autoritățile au îndreptat mitralierele asupra lor. A fost o baie de sânge! Cei care au supraviețuit au fost încolonați și mânați spre gară. Astăzi, datorită proiectelor memoriale realizate de Primărie sau de Consiliul Județean împreună cu Institutul „Elie Wiesel”, traseul se parcurge retrăind cel puțin trei momente: *Piața Martirilor Evrei*, în fapt Râpa Galbenă, acolo unde evreii au fost supuși la vexațiuni de către populație, *Piața Dreptilor între popoare*, loc al memoriei pentru cei care dezinteresat au salvat măcar un evreu în acele zile, și *Piața gării*. Aici evreii au așteptat, sub pază, înainte de a fi îmbarcați în trenurile unde au suferit chinurile morții prin asfixiere, deshidratare etc.

Monologul Claudiei îmi pare zbaterea unei conștiințe trezite târziu de memoria istoriei Holocaustului și care nu reușește încă, sau nu vrea să tacă. Eroina vrea să împărtășească o stare de neliniște și de optimism. Pentru ea,

istoria nu s-a așezat, dar, cu siguranță, această exteriorizare a propriilor stări o va ajuta emoțional și totodată îi va consolida cunoștințele și informații care au pătruns brusc în viața ei într-o cleioasă zi de iunie 2017...

Alexandru Florian,
Director General
Institutul Național pentru
Studierea Holocaustului din România
„Elie Wiesel”

MI SE FĂCUSE DOR

De o bucată
De pâine
Chiar dacă
Tocmai
O terminasem
Pe ultima
De mâncat
Alergam
Alergam
Să iau
Rația de pâine
Mie
700 de grame
pentru întreaga familie
și
LOR
7-8 pâini pe neam...

Mă ridicam
Pe vârfuri în picioare
și ceream
încă o micuță bucată de pâine
prin geam
Cutezam,
Doar
Doar
cineva mă vedea
și-mi dădea...
Eram copil
Și mi se
făcuse
din nou
atâta
dor
de o
bucată
de pâine
altceva
nu prea
aveam
ce
mânca.

POGROM HOLOCAUST

Practic
Un cui gigantic
al vieții...
de care
și-a atârnat
Trench-ul
care-l incomoda
când îl ținea pe braț
așteptându-și
Moartea
În vagon...
Pardon
Nu era Moartea!
Era
Rândul lui la nemurire
Zuckerman
nu era numele

de brand al
Trench-ului
Pe care-l atârname
În cuiul bătut
Pe dinafară
pentru a camufla oblonul
Din Vagonul Morții
Zuckerman
era numele
Eroului
Anonim
care nu-și băgase
buletinul
în buzunarul
Trench-ului
ci în haina
pe care o dăduse
jos
rămânând în pielea goală
În acel vagon
Din Trenul
Morții...
Trench-ul
îi ținea
Umbră
Îi ținea

Noroc
Îi ținea
Viața
pur și simplu
În el...
Așa...
Dar
Sportivul
care îi era prieten
Într-o oră
s-a prăpădit!
A murit!!!